

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานบุคคลของประเทศไทยยึดระบบคุณธรรม (Merit System) เป็นแนวทางในการบริหาร อันได้แก่ หลักความเสมอภาค หลักความสามารรถ หลักความมั่นคงในอาชีพการงาน และหลักความเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 มาตรา 42¹ โดยหลักความมั่นคงในอาชีพการงานเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง อันเป็นการประกันว่าบุคลากรจะได้รับการคุ้มครอง จะไม่ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกให้ออกจากงาน โดยปราศจากความผิด สอดคล้องกับหลักนิติรัฐ (Rechtsstaatsprinzip) กล่าวคือ องค์กรของรัฐ ฝ่ายบริหารจะมีอำนาจสั่งการให้ราษฎรกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้งและจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้² โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกคำสั่งในกรณีต่าง ๆ ที่ผู้บังคับบัญชาจะกระทำต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ ก็ต้องอยู่ภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง (Principle of the Legality of Administrative Action) ซึ่งหมายถึง ฝ่ายปกครอง ซึ่งได้แก่ หน่วยงานราชการ

¹ มาตรา 42 การจัดระเบียบข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คำนึงถึงระบบคุณธรรม ดังต่อไปนี้

(1) การรับบุคคลเพื่อบรรจุเข้ารับราชการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของบุคคล ความเสมอภาค ความเป็นธรรม และประโยชน์ของทางราชการ

(2) การบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพขององค์กรและลักษณะของงาน โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

(3) การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง และการให้ประโยชน์อื่นแก่ข้าราชการ ต้องเป็นไปอย่างเป็นธรรมโดยพิจารณาจากผลงาน สักยภาพ และความประพฤติ และจะนำความคิดเห็นทางการเมืองหรือสังกัดพรรคการเมืองมาประกอบการพิจารณามีได้

(4) การดำเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

(5) การบริหารทรัพยากรบุคคลต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง

² ชาญชัย แสงศักดิ์. (2556). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 66.

หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล จะกระทำการใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของเอกชน แม้การกระทำนั้น ๆ จะนำไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะก็ตาม ได้ก็ต่อเมื่อกฎหมายให้อำนาจและเฉพาะแต่ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น³ และในการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ยังต้องยึดหลักความยุติธรรมตามธรรมชาติ (Natural Justice) ซึ่งประกอบด้วยหลัก 2 ประการ ได้แก่ หลักความเป็นกลาง และหลักการรับฟังคู่ความทั้งสองฝ่าย โดยหลักความเป็นกลางนั้นเกิดขึ้นจากแนวความคิดพื้นฐานที่ว่า หากบุคคลมีอำนาจสั่งการในเรื่องที่ตนเองมีส่วนได้เสียอยู่ บุคคลนั้นก็จะต้องเสียความเป็นกลางและไม่อาจวินิจฉัยสั่งการโดยปราศจากอคติในเรื่องนั้น ๆ ได้ ดังนั้นหลักความเป็นกลางจึงนำมาใช้ในองค์กรของรัฐที่มีอำนาจวินิจฉัยในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งนำมาสู่การคัดค้านเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือกรรมการในคณะกรรมการใด ๆ ที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครอง โดยห้ามมิให้พิจารณาและวินิจฉัยสั่งการในเรื่องใดๆ ที่ตนมีส่วนได้เสียอยู่⁴ อีกทั้งการพิจารณาทางปกครองของผู้บังคับบัญชาอาจถูกตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายโดยองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบหรือศาลได้เสมอ หากผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเห็นว่า การกระทำของผู้บังคับบัญชาไม่ถูกต้องเป็นเหตุให้ตนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย ก็ย่อมมีสิทธิร้องขอต่อองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ เพื่อขอให้ตรวจสอบการกระทำนั้น ๆ ได้ ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้บังคับบัญชาสามารถอุทธรณ์ หรือร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม หรือ ก.พ.ค. ได้

อย่างไรก็ตาม การที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนที่ถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ได้⁵ และในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ก.พ.ค. จะตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้⁶ โดยกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้

³ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*: (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญชน. หน้า 67.

⁴ นุปผา อัครพิมาน. (2548). หลักกฎหมายทั่วไป. *วารสารวิชาการศาลปกครอง*, 5(1). หน้า 14-15.

⁵ มาตรา 114 ผู้ใดถูกสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา 110 (1) (3) (5) (6) (7) และ (8) ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบหรือถือว่าทราบคำสั่ง

⁶ มาตรา 115 ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ก.พ.ค. จะพิจารณาวินิจฉัยเองหรือจะตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ค.

คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และ กรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์อีกสองคนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้วินิจฉัยอุทธรณ์⁷ และให้เสนอ ก.พ.ค. เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป⁸ และในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนสามัญสามารถร้องทุกข์ได้⁹ โดยอาจร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป หรืออาจจะร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค. ก็ได้ และการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ค.¹⁰ ซึ่งกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ประกอบด้วย กรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์อีกสองคนเพื่อทำหน้าที่เป็น

⁷ ข้อ 36 ให้ ก.พ.ค. ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์อีกสองคนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้วินิจฉัยอุทธรณ์ โดยจะกำหนดให้ประธาน ก.พ.ค. หรือกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์หลายคณะพร้อมกันก็ได้ และให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ. ที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

๑๓๑

๑๓๑

⁸ ข้อ 45 ในกรณีที่ประธาน ก.พ.ค. เห็นว่าอุทธรณ์เรื่องใดเป็นกรณีทั่วไปที่ไม่มีลักษณะตามข้อ 44 ก็ให้จ่ายสำนวนอุทธรณ์นั้นให้คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์คณะหนึ่งคณะใดเป็นองค์คณะวินิจฉัย

ในกรณีนี้ให้ประธานกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์แต่งตั้งกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์คนหนึ่งเป็นเจ้าของสำนวน เมื่อองค์คณะวินิจฉัยได้พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ให้เสนอ ก.พ.ค. พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

⁹ มาตรา 122 ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดมีความขัดข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติต่อตนเอง ผู้บังคับบัญชา และเป็นกรณีที่ไม้อาจอุทธรณ์ตามหมวด 9 การอุทธรณ์ได้ ผู้นั้นมีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

¹⁰ มาตรา 123 การร้องทุกข์ที่เหตุเกิดจากผู้บังคับบัญชา ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป ตามลำดับ

การร้องทุกข์ที่เหตุเกิดจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือรับผิดชอบ การปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงรัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรี ให้ร้องทุกข์ต่อ ก.พ.ค.

เมื่อ ก.พ.ค. ได้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ประการใดแล้ว ให้หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีหรือต่อรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือนายกรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี ดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

การร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ค.

ผู้พิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์¹¹ และให้เสนอ ก.พ.ค. เพื่อพิจารณาต่อไป¹² ซึ่งการที่กฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 และกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ ก.พ.ค. ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์หรือคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์คณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และต่อมาเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์หรือคณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์แล้วแต่กรณี ได้จัดทำคำวินิจฉัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องเสนอให้ ก.พ.ค. พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จึงมีประเด็นที่ควรศึกษาถึงขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค. เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยเกิดความเป็นธรรมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ศึกษาถึงความเป็นมาและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

2. เพื่อศึกษา ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่

3. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาของการจัดตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม การจัดองค์กรของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และเขตอำนาจศาลปกครองเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.

4. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความเป็นกลางในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

¹¹ ข้อ 34 ให้ ก.พ.ค. ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์คณะหนึ่งหรือหลายคณะเป็นองค์คณะวินิจฉัยก็ได้ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์อีกสองคน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์ โดยจะกำหนดให้ประธาน ก.พ.ค. หรือกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หลายคณะพร้อมกันก็ได้ และให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ. ที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

๑๓๑

๑๓๑

¹² ข้อ 54 คำวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ขององค์คณะวินิจฉัย ให้นำความในข้อ 16 หมวด 1 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

คำวินิจฉัยขององค์คณะวินิจฉัย ให้นำเสนอ ก.พ.ค. เพื่อพิจารณา เมื่อ ก.พ.ค. มีความเห็นประการใดแล้ว ให้องค์คณะวินิจฉัยดำเนินการเพื่อให้มีคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ต่อไป

๑๓๑

๑๓๑

5. เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาคือความเป็นกลางในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ข้อ 36 วรรคหนึ่ง ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ ให้ ก.พ.ค. ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์อีกสองคน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้วินิจฉัยอุทธรณ์ และในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ ข้อ 34 ของกฎ ก.พ.ค. ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ ก.พ.ค. ตั้งคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะเป็นองค์คณะวินิจฉัยก็ได้ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการ ก.พ.ค. คนหนึ่งเป็นประธาน และกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์อีกสองคนเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์ อย่างไรก็ตาม การที่ประธาน ก.พ.ค. หรือกรรมการ ก.พ.ค. ได้เคยพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์หรือพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์มาก่อนแล้ว (ในฐานะที่เป็นองค์คณะวินิจฉัย) และต่อมาได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในที่ประชุมของ ก.พ.ค. (ในฐานะกรรมการ ก.พ.ค.) อีก การพิจารณาใช้ดุลพินิจของประธาน ก.พ.ค. หรือกรรมการ ก.พ.ค. จึงอาจมีความ โน้มเอียงไปตามความเห็นเดิมที่ตนได้เคยพิจารณาวินิจฉัยไปแล้วเมื่อครั้งที่ เป็น คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์หรือคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ อันอาจทำให้การพิจารณา วินิจฉัยอุทธรณ์หรือการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ไม่เป็นกลาง กรณีจึงเป็นปัญหาที่ควรศึกษา เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์หรือการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค. ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้ เพื่อให้มีความเหมาะสม และเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการค้นหานิติวิธี ทางกฎหมายมหาชนเพื่อนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวทางในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของ ก.พ.ค. ต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความเป็นกลางในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม กรณีที่กรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมเข้าร่วมเป็นองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์หรือองค์คณะวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ แล้วแต่กรณี เท่านั้น

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยจะใช้การวิจัยจากเอกสารทั้งที่เป็นเอกสารภาษาไทย และเอกสารที่เป็นภาษาต่างประเทศ ตลอดจนแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ความเห็นของนักนิติศาสตร์ เพื่อรวบรวมแนวความคิดมาประกอบการศึกษา พิเคราะห์ วิเคราะห์ ทำความเข้าใจ และประมวลสรุป นำเรียนเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและสภาพปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม
2. ทำให้เข้าใจแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการพิจารณาทางปกครองของเจ้าหน้าที่
3. ทราบถึงความเป็นมาของการจัดตั้งคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม การจัดองค์กรของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม กระบวนการพิจารณาของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และเขตอำนาจศาลปกครองเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.
4. สามารถอธิบายถึงปัญหาความเป็นกลางในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม
5. ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาความเป็นกลางในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม